

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Radkovou ve věci

žalobce: J. H.
bytem X

proti
žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 8. 2021, č. j. X, ve věci dávky péstounské
péče

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci (dále jen „úřad práce“) ze dne 16. 6. 2021, č. j. X, kterým úřad práce zamítl žádost žalobce o dávku péstounské péče odměna pěstouna od 12. 4. 2020, protože výkon péstounské péče v případě žalobce nelze považovat za případ hodný zvláštního zřetele.
2. Žalobce v žalobě namítal, že jeho případ je hodný zvláštního zřetele, zejména s ohledem na jeho sociální a majetkové poměry. Žalovaný a úřad práce nesprávně vyhodnotily životní situaci žalobce a nevzaly v potaz všechny skutečnosti, které žalobce tvrdil. Správní orgány nezohlednily finanční poměry žalobce a jeho schopnost zajistit si příjem. Žalobce do doby převzetí dětí do péstounské péče nepotřeboval žádné sociální dávky. Nyní je již s ohledem na svou finanční situaci nucený je využívat, zejména příspěvek na bydlení a mimořádnou okamžitou pomoc, která mu byla poskytnuta v září 2020, když děti nastoupily do školy.

Žalobce musel využít humanitární pomoci neziskové organizace Člověk v tísni, o. p. s., což do té doby také nepotřeboval. Tyto skutečnosti dokládají, že se majetková a finanční situace žalobce od doby převzetí dětí do péče zhoršila, což správní orgány nevzaly v úvahu.

3. Žalobce převzal obě vnučky do své péče v dubnu 2020. Žalobce se pokoušel do července 2020 skloubit péči o děti s provozováním živnosti, ale nebylo to v jeho silách i s ohledem na jeho zdravotní obtíže. V současné době ubylo zakázek a žalobce od června 2020 taxislužbu prakticky neprovozoval a živnost přerušil, a to i z důvodu péče o vnučky. Žalobce živnost přerušil 29. 7. 2020 nejdříve na rok, a poté ji 19. 4. 2021 zcela zrušil.
4. Úřad práce se při rozhodování opíral o příjem z roku 2019, kdy žalobce ještě neměl vnučky v péči. Úřad práce měl posoudit pouze příjem za rok 2020, kdy žalobce pečoval o vnučky. Tento příjem lépe znázorňuje jeho schopnost skloubit péči o děti s provozováním živnosti. Úřad práce také nezohlednil, že žalobce o děti pečuje převážně sám. Výpomoc paní B., na kterou se úřad práce odvolává, je spíše občasná. Žalobce tuto informaci uváděl orgánu sociálněprávní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) i úřadu práce, ale v rozhodnutí nebyla zohledněna. Úřad práce vycházel z nesprávných informací, neposoudil žádost individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem; správně měl přiznat odměnu pěstouna pěstounovi – prarodiči.
5. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** poukázal na vyjádření OSPOD ze dne 23. 11. 2020, že u žalobce nejde o případ hodný zvláštního zřetele. Ve správním řízení se neprokázalo, že děti svěřené žalobci do pěstounské péče vyžadují mimořádnou péči, jsou osobami se zdravotním postižením či jinými speciálními potřebami. Naopak jejich výživa a další potřeby jsou zajištěny dávkami pěstounské péče (úhrada potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte do pěstounské péče) a dávkami státní sociální podpory (přídavek na dítě, částečně příspěvek na bydlení). Úřad práce poskytl na potřeby dětí rovněž dávku pomoci v hmotné nouzi – mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví. Nelze tedy dospět k závěru, že dětem převzatým do pěstounské péče by měly být kryty potřeby na úkor žalobce. Žalobci nic nebránilo v dalším výkonu výdělečné činnosti a v dalším uspokojování vlastních potřeb prací. Ubývání zakázek zjevně nesouvisí s převzetím dětí do pěstounské péče; pokud souviselo s epidemiologickou situací v České republice, stát ke zmírnění následků opatření přijímaných k ochraně obyvatelstva vytvořil řadu možností využít finanční kompenzace podnikateli, živnostníky a osobami samostatně výdělečně činnými. Výše příjmu v jednotlivých obdobích byla pouze podpůrnou skutečností při hodnocení, zda žalobce mohl dosahovat výše příjmů jako v předchozím období, když děti nevyžadovaly péči mimořádnou oproti jiným dětem téhož věku v běžné rodině, kde rodiče pracují a zajišťují potřeby rodiny, respektive takové potřeby zajišťuje rodič samoživitel.
6. Správní orgány neshledaly námitky žalobce důvodné, neboť dokazováním byl prokázán opak jeho tvrzení. Právě tím, jaké podklady úřad práce shromáždil a hodnotil, přistupoval k věci žalobce individuálně a přihlížel přitom ke konkrétním okolnostem. Žalobce nemohl legitimně očekávat, že jeho výkon pěstounské péče bude hodný zvláštního zřetele, pokud se sám bez závažného důvodu vzdal finančních prostředků, které získával prací a které by mohl používat na úhradu svých potřeb. Žalovaný byl přesvědčen, že správní orgány shromáždily zákonem stanovené podklady rozhodnutí a zjistily stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro soulad úkonu s požadavky uvedenými v právních předpisech, že žalobou napadené rozhodnutí má oporu ve spise a

není s ním v rozporu, že rozhodly v souladu se zákony a věcně správně a že rozhodnutí má zákonné náležitosti.

7. **Krajský soud přezkoumal** v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
8. Soud zjistil z **rozhodnutí úřadu práce** ze dne 16. 6. 2021, že nezletilá K. H. (nar. X) a nezletilá R. H. (nar. X) byly žalobci svěřeny na základě rozsudku Okresního soudu v Přerově č. j. X ze dne 10. 9. 2020. Rozsudek nabyl právní moci dne 2. 10. 2020. Žalobce pobírá invalidní důchod prvního stupně 6 334 Kč. Žalobce sdělil, že byl nucen převzít péči o vnučky, protože jinak by skončily pravděpodobně v domově mládeže. Vnučky byly ve špatném psychickém stavu a v důsledku péče o ně žalobce musel přestat pracovat. Matka vnuček nastupuje do výkonu trestu na dobu čtyř let. Žalobcova rodina pobírá příspěvek na úhradu potřeb R. 6 105 Kč, K. 6 985 Kč, obě vnučky pobírají příspěvek na dítě ve výši 910 Kč a příspěvek na bydlení ve výši 5 226 Kč. Po odečtení nákladů na bydlení a inkasa celkem 11 400 Kč žalobci zůstávají pouze peníze vnuček. Žalobce uzavřel dohody o provedení práce s různými subjekty před třemi lety a v současné době jsou již neplatné. Žalobce nemá žádný vedlejší příjem, i když má platné živnostenské oprávnění. Podle zprávy úřadu práce ze dne 20. 10. 2020 žalobce nebyl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, nepobíral podporu v nezaměstnanosti, nežádal o dávky státní sociální podpory, ani nebyl příjemcem dávek pomoci v hmotné nouzi, s výjimkou mimořádné okamžité pomoci pro každou z vnuček 2 420 Kč, které byly vyplaceny v srpnu 2020.
9. Podle rozhodnutí úřadu práce ze dne 22. 9. 2020 žalobce nebyl od 30. 7. 2020 zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání, protože nedoložil doklad o ukončení dohod o provedení práce u osmi zaměstnavatelů. Žalobce při ústním jednání úřadu práce 18. 2. 2021 sdělil, že obě vnučky jsou zdravé, nejsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby v jakémkoliv stupni závislosti, nemají zvýšené výdaje v souvislosti se zdravotním stavem, měly pouze špatný psychický stav, který nadále trvá. Žalobce návštěvu psychologa s vnučkami neabsolvoval, situaci řešil s Poradnou pro rodinu – střediskem sociální prevence Olomouc. Žalobce je samoživitel, proto vnučky potřebují celodenní péči. Žalobce zdůraznil, že vnučky není radno nechávat samotné doma, je jim 11 a 12 let. Žalobce nemá žádný příjem.
10. Úřad práce zjistil z vyjádření Městského úřadu Hranice ze dne 19. 2. 2021, že vnučky jsou zdravé, vyvíjí se přiměřeně věku, nejsou závislé na celodenní péči pěstouna, potřeba péče o ně je srovnatelná s dětmi stejného věku – K. navštěvuje pátou třídu a R. čtvrtou třídu základní školy. Proto nevzniká například ani nárok na ošetřovné. Nepřiznáním odměny pěstouna nedojde k ohrožení vnuček z důvodu finanční tísně, ani nedojde k existenčním problémům v rodině žalobce. Žalobce se vyjádřil k podkladům rozhodnutí a sdělil, že začal s vnučkami docházet do psychologické poradny. Situace má velmi pravděpodobně kořeny v minulosti vnuček, která vyžaduje poskytování odborné psychologické pomoci jak svěřeným vnučkám, tak žalobci. Žalobce měl 9. 3. 2021 absolvovat úvodní konzultaci s psychologem Poradny pro rodinu Přerov, ale zrušil ji; nato byl stanoven náhradní termín. Úřad práce zjistil z přípisu třídní učitelky ze dne 7. 4. 2021, že K. a R. měly poskytnutý notebook od úřadu, aby se mohly připojovat k online hodinám. Rozvrhy byly uzpůsobeny tak, aby se jejich hodiny nepřekrývaly. Třídní učitelka poskytla K. svůj tablet k vypracování úkolů. Někdy je K. z účasti omluvena, někdy je k omluvě žalobce vyzván třídní učitelkou. Žalobce jako důvod nepřítomnosti uváděl návštěvu sociální pracovnice,

konzultace s psychologem, nebo že si potřebuje něco zařídit a vnučky bere s sebou, aby nebyly dlouho samy doma. Žalobce třídní učitelce sdělil, že občas výchovu nezvládá, že je toho na něj moc. Ke školní přípravě se celodenního dohledu a péče K. příliš nedostává, protože úkoly plní minimálně nebo vůbec. Jde o dlouhodobou záležitost. Kdyby se jí dostávalo více péče, mohla by prospívat lépe. Z přípisu třídní učitelky R. vyplynulo, že péče o vnučku je velmi dobrá a vyhovující. Žalobce telefonicky omlouvá neúčast na online hodinách nebo řeší problémy s technikou. Některých online hodin se účastní žalobce s vnučkou R. a je jí nápomocen v případě potřeby. Pak je R. aktivní a snaží se, ale pokud je bez dohledu, je méně aktivní. Úspěšnost při online testech je kolísavá. Převažují nesplněné úkoly. Žalobce byl na tuto skutečnost upozorněn, nicméně velké zlepšení třídní učitelka nepocituje. Nabídky doučování vnučka R. využila zřídka.

11. Podle vyjádření Městského úřadu Hranice ze dne 14. 4. 2021 partnerka žalobce žije střídavě se svými nezletilými dětmi na ubytovně v Drahotuších a v domácnosti žalobce. Tuto skutečnost uvedla paní B. do protokolu u soudního jednání dne 3. 8. 2020 Okresnímu soudu v Přerově ve věci svých nezletilých dětí Č. Dále uvedla, že se žalobcem nemá zařízené společné bydlení, ale když je u žalobce s dětmi, tak společně hospodaří. Také uvedla, že žalobce pracuje jako taxikář a vydělá asi 20-30 000 Kč měsíčně. Paní B. sdělila, že žalobce jí pomáhá s péčí o děti, a to i po finanční stránce. Střídavé společné soužití potvrdilo i šetření Městského úřadu Hranice dne 24. 11. 2020 a dále ho potvrdily vnučky při jednání na OSPOD dne 23. 3. 2021. Podle zprávy dětské lékařky jsou vnučky zdravé, s ohledem na věk a zdravotní stav nepotřebují celodenní péči dospělé osoby, nemají zvýšené výdaje související se zdravotním stavem, péče žalobce je dobrá, kvalitní, bez výhrad. Vnučky nenavštěvují žádné zájmové kroužky. Nabízenou psychologickou pomoc rodina nevyužila. Až po intervenci doprovázející organizace byla dohodnuta spolupráce a 31. 3. 2021 proběhla konzultace i s dětmi. Psychologická pomoc pro pěstounské rodiny se poskytuje zdarma, v rámci doprovázení pěstounských rodin. Podle přípisu Finančního úřadu pro Královéhradecký kraj, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou ze dne 22. 4. 2021 měl žalobce za rok 2019 příjmy ve výši 390 657 Kč a výdaje ve výši 234 394 Kč. Žalobce nepodal přiznání za rok 2020. Podle potvrzení Okresní správy sociálního zabezpečení Přerov ze dne 12. 5. 2021 žalobce byl veden v evidenci osob samostatně výdělečně činných od 1. 11. 2020 do 24. 1. 2021, k datu 12. 5. 2021 neměl žádné závazky a nebyl povinen platit zálohy z důvodů vedlejší samostatné výdělečné činnosti.
12. Úřad práce zhodnotil všechny citované podklady a dospěl k závěru, že v případě žalobce se nejedná o výkon pěstounské péče prarodičem hodný zvláštního zřetele. Z rozsudku Okresního soudu v Přerově ze dne 10. 9. 2020 vyplynulo, že jako dědeček má žalobce k nezletilým vnučkám vyživovací povinnost. Úřad práce nijak nezlehčuje skutečnosti uvedené žalobcem, nicméně se domnívá, že svěřením nezletilých vnuček do pěstounské péče není důvodem k ukončení výdělečné činnosti. Žalobce mohl tuto situaci aktivně řešit případnou změnou zaměstnání, která by byla více v souladu s péčí o nezletilé vnučky. Žalobce sice 30. 7. 2020 podal žádost o zprostředkování zaměstnání, ale neprokázal skutečnosti rozhodné pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Nezletilé vnučky nevyžadují celodenní péči dospělé osoby a péče o ně je srovnatelná s dětmi stejného věku. Žalobce žije střídavě v domácnosti s partnerkou a jejími nezletilými dětmi a v době společného soužití partnerce vypomáhá s péčí o její nezletilé děti, a to i finančně. Zdravotní stav nezletilých vnuček žalobce je dobrý, nemají v souvislosti se zdravotním stavem zvýšené výdaje.

13. Žalobce doložil 4. 6. 2021 úřadu práce vyjádření třídní učitelky vnučky K., podle kterého K. navštěvuje školu pravidelně, za celou dobu výuky byla omluvena dvakrát pro nevolnost. Ve škole pracuje se sdílenou asistentkou a na základě individuálního vzdělávacího plánu. Je objednána do pedagogicko-psychologické poradny z důvodu rozhodnutí, zda bude v příštím školním roce pracovat s asistentkou a úlevami dle individuálního vzdělávacího plánu. Podle třídní učitelky asistentka je nutností, protože nezletilá K. potřebuje dohled a nevydrží se soustředit delší dobu. Asistentka ji motivuje a vede k další práci. Domácí úkoly jsou zadávány v poslední době v menším rozsahu a nezletilá K. je plní. Práce v jednotlivých předmětech odpovídá kolísavému nasazení a zájmu vnučky. V českém jazyce došlo k mírnému zhoršení proti loňskému roku, což ovlivňuje přibývajícím učivo. K. má velké mezery v násobilce, má povoleno pracovat s tabulkou násobků či kalkulačkou; nerada se učí vlastivědu a přírodovědu a problémy má také s výukou anglického jazyka. K. je poskytována pedagogická intervence dvakrát týdně v matematice a anglickém jazyce. Distanční výuka byla pro K. náročná, nicméně se postupně začíná zlepšovat. K. chodí do školy upravená, čistá a nosí svačiny. Jedná se o tichou, nekonfliktní dívku, ochotnou poskytnout pomoc. Žalobce se vyjádřil k nutnosti dohledu během distanční výuky u vnučky R., protože s ohledem na předchozí špatné výchovné prostředí není tak samostatná, jak by ve svém věku mohla být. Rovněž třídní učitelka potvrzuje, že s dohledem je aktivnější. Žalobce zmínil, že jeho dohled je nutný i v době prezenční výuky, protože potřebuje oběma dětem nachystat snídani, učební pomůcky, oblečení, připravit oběd (děti nechodí do školní jídelny), udělat domácí úkoly a opakovat probrané učivo. Nesamostatnost vnuček pramení z nedostatků v péči matky, při které byly ohroženy násilím. Proto vnučky potřebují celodenní péči žalobce. K. musí nosit dioptrické brýle. Paní B. nežije se žalobcem ve společné domácnosti, na úhradách domácnosti se nepodílí, ale v případě potřeby žalobci obě děti pohlídá. Matka nezletilých vnuček je ve výkonu trestu odnětí svobody, nemůže se na jejich výživě nijak podílet a otec byl vyživovací povinnosti zcela zbaven. Úřad práce uzavřel, že nepřiznáním odměny pěstouna nedojde k ohrožení dětí z důvodu finanční tísně, ani nedojde k existenčním problémům v rodině.
14. Žalovaný v **napadeném rozhodnutí** o odvolání zdůraznil, že odměna pěstouna náleží prarodiči pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální majetkové poměry osoby pečující nebo osoby v evidenci a jejich rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte v souladu s § 47j odst. 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“). Pro účely rozhodnutí o přiznání odměny pěstouna je úřad práce povinen si vyžádat vyjádření příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Žalobce je rodičem matky nezletilých dětí svěřených do jeho pěstounské péče. Jelikož se jedná o výkon pěstounské péče osobou, která je rodičem matky obou nezletilých dětí svěřených do pěstounské péče, které nejsou osobami závislými ve druhém, třetím či čtvrtém stupni závislosti, vyjádření Městského úřadu Hranice je povinným podkladem pro rozhodnutí o dávce odměna pěstouna. Podle tohoto vyjádření posuzovaný případ není hodný zvláštního zřetele. Městský úřad Hranice pro své vyjádření čerpal ze spisové dokumentace nezletilých vnuček a žalobce a z dalších shora vyjmenovaných dokumentů. Vyjádření Městského úřadu Hranice není závazným stanoviskem, ale je podkladem, který se hodnotí jako každý jiný důkaz. Úřad práce proto vycházel i z dalších podkladů a neshledal mezi nimi rozpory. Ani žalovaný neshledal

důvod k pochybnostem o stanovisku Městského úřadu Hranice, jehož odbor sociálních věcí, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, má rodinu žalobce v evidenci.

15. Žalovaný se ztotožnil se skutkovými zjištěními a skutkovými a právními závěry úřadu práce. Nad rámec rozhodnutí úřadu práce žalovaný doplnil, že žalobce bydlí s dětmi v nájemním bytě. Byt je plně vybaven a vhodný pro péči o nezletilé. V listopadu 2020 úřad práce nezletilé R. H. přiznal příspěvek na úhradu potřeb dítěte v měsíční výši 6 105 Kč a nezletilé K. H. v měsíční výši 6 958 Kč. Dávky byly oběma dívkám přiznány zpětně od dubna 2020 a jsou vypláceny žalobci. V listopadu 2020 byly žalobci přiznány jednorázové dávky péstounské péče příspěvek při převzetí dítěte, a to 9 000 Kč pro každou z vnuček. Žalovaný k tomu doplnil, že výše životního minima rodiny žalobce je 8 390 Kč (3 550 Kč u osoby, která je posuzovaná jako první v pořadí a u dětí ve věku od 6 do 15 let po 2 420 Kč).
16. Odměna péstouna bývá definována jako forma finančního společenského uznání osobě, která pečuje o dítě jiných rodičů formou péstounské péče. Odměna péstouna je pečující osobě, kterou je prarodič dítěte, poskytována pouze výjimečně, v případech zvláštního zřetele hodných, což je reakce na vyživovací povinnost, kterou prarodiče vůči dítěti mají podle § 910 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Podle uvedeného ustanovení mají prarodiče podpůrnou vyživovací povinnost ke svým vnukům za předpokladu, že své primární vyživovací povinnosti nemohou dostát rodiče dětí. Plněním vyživovací povinnosti se přitom vedle poskytování peněžitých plnění na uspokojení potřeb dítěte rozumí rovněž zajišťování osobní péče o děti. Prarodič, kterému bylo svěřeno dítě do péstounské péče, jelikož rodiče nemohou zajistit osobní péči o dítě, plní výkonem péstounské péče zároveň i svoji vyživovací povinnost k dítěti, což neplatí pro žádné jiné péstouny zajišťující péči o dítě. Jestliže péstounem je rodič otce nebo matky dítěte, odměna za výkon péstounské péče nenáleží v případech, kdy péstoun pečuje o jedno nebo dvě svěřené děti, z nichž ani jedno není ve druhém, třetím nebo čtvrtém stupni závislosti. Při posuzování nároku na odměnu péstouna se pak vychází především ze skutečnosti, že v důsledku svěřením dětí do péče by nemělo dojít k podstatnému snížení životní úrovně prarodiče – péstouna.
17. Žalovaný nezpochybnil, že žalobce se nachází v nelehké životní situaci, ale v řízení o přiznání dávky odměna péstouna nebylo prokázáno, že tuto situaci způsobilo převzetí vnuček do péče žalobce. Základní potřeby vnuček jsou plně pokryty příspěvkem na úhradu potřeb dítěte. Nadto od října 2020 žalobce pobírá přídavky na děti. Zvýšené náklady související s převzetím dětí do péče byly žalobci kompenzovány přiznáním dávek péstounské péče příspěvek při převzetí dítěte, které jsou k tomuto účelu určeny. Ke krytí nákladů na bydlení slouží příspěvek na bydlení, který byl žalobci přiznán na základě žádosti od října 2020. Žalobce je poživitelem invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně, při kterém zůstává pracovní schopnost osoby v dostatečné míře zachována. Jak vyplývá z daňového přiznání za rok 2019, je žalobce schopen výkonu výdělečné činnosti. Žalobce dosáhl za zdaňovací období roku 2019 po odečtení výdajů příjmu ve výši 156 263 Kč. S ohledem na věk vnuček, jejich dobrý zdravotní stav a přiměřený vývoj bylo prokázáno, že nejsou závislá na celodenní péči. Žalobce neměl důvod omezit či ukončit výdělečnou činnost v souvislosti s převzetím vnuček do péče. Sociální situaci žalobce nelze hodnotit tak, že by svěřením dětí do péstounské péče mělo za následek podstatné snížení jeho životní úrovně.

18. Žalobce namítal, že se dostal do existenčních problémů a finanční tísně. Proto se obrátil o pomoc na neziskovou organizaci Člověk v tísní, o. p. s., která mu v září 2020 přispěla na úhradu nájmu a propůjčila tablety, aby se vnučky mohly účastnit distanční výuky. Žalovaný odkázal na předchozí vyjádření své a úřadu práce k příjmům žalobce a zopakoval, že žalobce je poživitelem invalidního důchodu při zachované pracovní schopnosti. Důvodem, proč nebyl zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání není fakt, že měl v předchozím období dostatečné příjmy, jak uvádí v odvolání, ale skutečnost, že neposkytl součinnost úřadu práce ve věci zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání. Žalovaný souhlasil se žalobcem, že dohody o provedení práce z let 2015 a 2016 jsou pro posouzení nároku na odměnu pěstouna od dubna 2020 irelevantní. Avšak žalobce má zpětně přiznané příspěvky na úhradu potřeb vnuček od dubna 2020. Tyto příspěvky plně pokryly jejich základní potřeby. Od října 2020 byly žalobci přiznány přídavky na děti a příspěvek na bydlení a byl mu vyplacený příspěvek při převzetí dítěte na obě děti. Ačkoliv žalobce uvedl, že byl osobou samostatně výdělečnou činnou od roku 2017 do doby, než se stal pěstounem a pak musel z důvodu péče o vnučky tuto činnost přerušit a jeho příjem z výdělečné činnosti je nulový, toto tvrzení je v rozporu s potvrzením Okresní správy sociálního zabezpečení Přerov, podle které žalobce byl veden v evidenci jako osoba samostatně výdělečně činná od 1. 11. 2020 do 24. 1. 2021. Z přiznání k dani z příjmu fyzických osob za rok 2020, na němž není vyznačeno datum podání, vyplývá, že žalobce u činnosti taxislužba a pronájem osobních vozů s řidičem v roce 2020 měl po odečtení výdajů příjmy 35 454 Kč. Z potvrzení finančního úřadu vyplynulo, že v roce 2019 byl žalobce schopen vykonávat výdělečnou činnost, z níž měl příjmy po odečtení výdajů ve výši 156 263 Kč. Žalobce v řízení opakovaně namítal, že z důvodu péče o vnučky musel přestat pracovat a že celodenní péče o vnučky mu neumožňuje vykonávat činnost na základě živnostenského oprávnění. Namítal, že K. má problémy se soustředěním a učením a využívají služeb pedagogicko-psychologické poradny a Speciálně pedagogického centra Olomouckého kraje – pobočky Hranice. Obě vnučky potřebují dohled dospělé osoby a nejsou tak samostatné jako jejich vrstevnice. K tomu žalovaný sdělil, že z rozsudku Okresního soudu v Přerově o svěření nezletilých do péče žalobce vyplývá, že zdravotní stav vnuček je dobrý. To potvrdilo i vyjádření Městského úřadu Hranice, podle kterého jsou obě vnučky zdravé, vyvíjejí se přiměřeně svému věku, nejsou závislé na celodenní péči pěstouna; potřebná péče o ně je srovnatelná s dětmi stejného věku. Dále tyto skutečnosti potvrdila dětská lékařka, která uvedla i to, že s ohledem na věk a zdravotní stav dětí nepotřebují celodenní péči dospělé osoby a nemají zvýšené výdaje související s jejich zdravotním stavem. Vyjádření třídních učitelek jsou zaměřena zejména na výuku a spolupráci s rodinou. Psychologickou pomoc rodina nejdříve nevyužila a učinila tak až po intervenci doprovázející organizace. Žalobce spolupráci s psychologkou započal až v březnu 2021, tedy skoro rok po převzetí dětí do péče. Psychologická pomoc pro pěstounské rodiny je zdarma, v rámci doprovázení pěstounských rodin. K námitce, že děti nechodí do školní jídelny, a proto jim žalobce musí vařit oběd, žalovaný uvedl, že nebyly shledány důvody, pro které by děti nemohly chodit do školní jídelny na obědy, například z důvodu nařízené diety. Ani žalobce tyto důvody blíže neuvádí. Pokud jde o namítanou nesamostatnost obou vnuček, žalovaný nezpochybňoval náročnost péče o nezletilé vnučky, avšak v řízení nebylo prokázáno, že by vyžadovaly celodenní péči žalobce, která by mu znemožňovala vykonávat výdělečnou činnost. Žalovaný se ztotožnil se stanoviskem úřadu práce, že je možné a žádoucí sladit pracovní a osobní život každého člověka tak, aby výkon výdělečné činnosti nebránil řádné péči o nezletilé děti. Rodiče dětí ve věku 10 a 12

let se zcela běžně věnují výdělečné činnosti. Péče o zdravé děti ve věku 10 a 12 let, které se vyvíjejí přiměřeně svému věku, se obecně nepovažuje za důvod pro ukončení výdělečné činnosti. Prarodiči automaticky nevzniká nárok na odměnu pěstouna, vždy musí jít o zřetele hodný důvod pro vznik nároku. Pokud jde o námitku zvýšených nákladů na brýle, zdravotní pojišťovny přispívají z veřejného zdravotního pojištění na brýlové čočky a dětem do 15 let také na brýlové obruby, takže pořízení brýlí pro vnučku K. nemusí být nutně spojeno se zvýšenými výdaji. Žalobce má vždy možnost v průběhu pěstounské péče podat novou žádost o dávku pěstounské péče odměna pěstouna, která bude posouzena s ohledem na aktuální situaci rodiny.

19. Soud zjistil ze **správního spisu**, že citace podkladů v napadeném rozhodnutí odpovídá skutečnosti. Nad rámec shora citovaného soud zjistil z rozsudku Okresního soudu v Přerově č. j. 0 P 228/2019-571, že žalobce vypověděl v řízení o svěření vnuček do své péče, že s jejich výchovou nemá žádné problémy. Bylo prokázáno, že žalobce je bezúhonnou osobu a že žalobce o vnučky pečuje fakticky od 12. 4. 2020. K jeho péči o vnučky nebyly vzneseny podle citovaného rozsudku žádné připomínky; žalobce spolupracuje s OSPOD a je k zajištění řádné péče dostatečně motivovaný, je plně výchovně kompetentní a poskytuje záruky řádné výchovy vnuček. Okresní soud v Přerově konstatoval v citovaném rozsudku, že žalobce má jako dědeček k vnučkám vyživovací povinnost.
20. Soud dospěl k závěru, že žaloba **není** důvodná.
21. Soud shledal, že rozhodnutí je přezkoumatelné a obsahuje všechny rozhodovací důvody, které se opírají o skutečnosti zjištěné ve správním řízení. Správní orgány podrobně popsaly zjištěný skutkový stav a uvedly úvahy, které je vedly k jejich závěrům. Přitom vyvrátily argumentaci žalobce, kterou uplatňoval ve správním řízení. Rozhodnutí je srozumitelné a bezrozporné. Zjištěné skutečnosti poskytují dostatečnou oporu pro výrok rozhodnutí.
22. Spornou otázkou v souzené věci bylo, jestli správní orgány vyložily v souladu se zákonem neurčitý právní pojem „případ zvláštního zřetele hodný“ a při jeho naplnění vzaly v úvahu především sociální a majetkové poměry žalobce a jeho rodiny a zdravotní stav vnuček žalobce.
23. Podle § 47j odst. 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí „jde-li o péči o jedno nebo dvě děti, „odměna pěstouna podle odstavce 1 písm. a) a b) náleží osobě pečující nebo osobě v evidenci, která je rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry osoby pečující nebo osoby v evidenci a jejich rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. Pro účely rozhodnutí o přiznání odměny pěstouna je krajská pobočka Úřadu práce povinna si vyžádat vyjádření příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností.“
24. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 6 Ads 371/2020-34, zákonná koncepce vychází z předpokladu odvozené vyživovací povinnosti prarodičů (§ 910 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). V situacích, ve kterých nemohou zajistit osobní péči o dítě jeho rodiče, a dítě je z tohoto důvodu svěřeno do pěstounské péče prarodiče nebo prarodičů, plní prarodiče výkonem pěstounské péče zároveň i vyživovací povinnost k dítěti, což neplatí pro žádné jiné pěstouny zajišťující péči o dítě, včetně pěstounů z řad příbuzných v linii pobočné. Zákonodárce odměnu pěstouna prarodiči záměrně stanovil

jako fakultativní nárok, a to v případech zvláštního zřetele hodných (rozsudek NSS č. j. 1 Ads 123/2020-40, body 14 až 16).

25. Pojem „případy zvláštního zřetele hodné“ je neurčitým právním pojmem, jehož výklad náleží správnímu orgánu a rovněž správním soudům při přezkumu správních rozhodnutí. Jak uvedl rozšířený senát NSS v usnesení č. j. 8 As 37/2011-154, č. 3073/2014 Sb. NSS (bod 15): „Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze zcela přesně právně definovat. Jejich obsah, rozsah a aplikace se může v závislosti na konkrétních okolnostech měnit. Zákonodárce tímto způsobem vytváří příslušným orgánům prostor k tomu, aby zhodnotily, zda konkrétní situace pod neurčitý právní pojem spadá, či nikoliv. U neurčitých právních pojmů se zajisté také vyskytuje určitá míra „uvážení“ správního orgánu, ta se ovšem zaměřuje na skutkovou podstatu a její vyhodnocení. Výsledkem je pak závěr, který nemá alternativu“.
26. Jak vyplývá z § 47j odst. 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, právní úprava poskytuje aplikační praxi určitá vodítka pro výklad neurčitého právního pojmu „případy zvláštního zřetele hodné“, když výslovně zmiňuje „sociální a majetkové poměry osoby pečující a její rodiny“ a „zdravotní stav dítěte“ jako skutečnosti, k nimž mají správní orgány přihlížet. Jak v této souvislosti uvádí také odborná literatura, správní orgán má v každé individuální věci zohlednit odvozenou vyživovací povinnost prarodičů, zabránit případnému zneužívání dávky, avšak zároveň předejít situaci, kdy by nedostatek finančních prostředků negativně ovlivnil péči o dítě (Rogalewiczová, R., Cilečková, K., Kapitán, Z., Doležal, M. a kol. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, str. 495 - 499).
27. Soud proto zkoumal, zda správní orgány náležitě zjistily skutkový stav věci, vyhodnotily pro věc všechny rozhodné skutečnosti a shromáždily dostatečné množství podkladů tak, aby mohly provést právní úvahu, zda situaci žalobce a jeho rodiny je možné podřadit pod neurčitý právní pojem „případ zvláštního zřetele hodný“.
28. Soud zjistil ze správního spisu, z rozhodnutí úřadu práce a z rozhodnutí žalovaného o odvolání, že shromáždily důkazy a podklady rozhodnutí tak, jak je popsaly podrobně ve svých rozhodnutích a soud je citoval výše. Úřad práce vyžádal vyjádření městského úřadu Hranice, které obsahovalo šetření městského úřadu a obsah jednání na OSPOD. Vyjádření městského úřadu opatřil úřad práce dvakrát – ze dne 19. 2. 2021 a ze dne 14. 4. 2021. Úřad práce vyžádal dále ke zjištění příjmů žalobce vyjádření Okresní správy sociálního zabezpečení Přerov, finančního úřadu, rozsudek Okresního soudu v Přerově o svěřeni vnuček do péče žalobce, vyjádření třídních učitelek obou vnuček, rozhodnutí úřadu práce ve věci zařazení žalobce do evidence uchazečů o zaměstnání, dohody o provedení práce a potvrzení úřadu práce o pobíraných dávkách. Úřad práce dále vycházel z výpovědi žalobce a jeho písemných vyjádření a jím doložených dokladů.
29. Soud po přezkoumání správního spisu a napadených rozhodnutí uzavřel, že úřad práce a žalovaný zjistily skutkový stav ve vztahu k předmětu řízení a posuzované otázky podrobně a s ohledem na námitky žalobce ve správním řízení.
30. Správní orgány obou stupňů se zabývaly sociálními a majetkovými poměry žalobce a rodiny a zdravotním stavem a zvláštními potřebami vnuček žalobce a porovnály je s poměry a zdravotním stavem ostatních dětí stejného věku a s poměry pečujících osob.

31. Správní orgány v posuzovaném případě naplnily požadavky § 3 správního řádu, podle kterého nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.
32. Podle § 50 odst. 1 správního řádu „podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé.“ Úřad práce se zabýval nejen obligatorním vyjádřením městského úřadu, ale i podklady, které doložil žalobce a které si obstaral úřad práce sám, z vlastní iniciativy.
33. Podle § 50 odst. 2 správního řádu podklady pro vydání rozhodnutí opatřuje správní orgán. Jestliže to nemůže ohrozit účel řízení, může na požádání účastníka správní orgán připustit, aby za něj podklady pro vydání rozhodnutí opatřil tento účastník. Nestanoví-li zvláštní zákon jinak, jsou účastníci povinni při opatrování podkladů pro vydání rozhodnutí poskytovat správnímu orgánu veškerou potřebnou součinnost.“
34. Podle § 50 odst. 3 správního řádu „správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.“
35. Podle § 50 odst. 4 správního řádu „pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci.“
36. Podle § 51 odst. 1 správního řádu „k provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.“
37. Úřad práce a žalovaný nevynechaly žádný z podkladů rozhodnutí a hodnotily je všechny, každý zvlášť i ve vzájemných souvislostech, v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, nedopustily se libovůle. Úřad práce neopomenul žádný důkaz, který se nabízel, který byl povinen provést a který navrhoval žalobce. Správní orgány přihlédly ke všem okolnostem věci.
38. Žalobce v žalobě vyslovuje nesouhlas s konečným právním závěrem rozhodnutí, avšak nenamítá konkrétní rozpor rozhodnutí se zákonem a hodnotí svou situaci subjektivně. Žalobce nenavrhoval provedení konkrétních důkazů a neuvedl, který konkrétní postup správních orgánů byl nezákonný. Žalobce tak neunesl důkazní břemeno. Žaloba je stručná a obecná. Žalobce nenamítal, která skutková zjištění jsou nesprávná a neuvedl, jaký byl skutečný stav věci. Žalobce neuvedl, v čem spočívá nezákonnost při výkladu neurčitého právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ podle § 47j odst. 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Soud nezpochybňuje složitou životní situaci žalobce a jeho rodiny, avšak námitky žalobce jsou spíše nesouhlasem se zněním zákona tak, jak ho přijal zákonodárce.
39. Soud neshledal v postupech a rozhodnutích správních orgánů namítané vady ani vady, které by měl zjistit z úřední povinnosti (například nepřezkoumatelnost rozhodnutí, užití neúčinného právního předpisu nebo jiné).

40. Závěrem soud shrnuje, že správní orgány zjistily správně skutkový stav, vybraly správně právní předpisy, pod které ho podřadily a z toho vyvodily v souladu se zákonem správné skutkové i právní závěry, se kterými se soud ztotožnil, a proto žalobu zamítl.
41. Soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce v něm neměl úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech sociální péče nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Olomouc 28. dubna 2023

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně